

Datum van
inontvangstneming

:

23/03/2022

Zaak C-45/22

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing op grond van artikel 98, lid 1, van het reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

20 januari 2022

Verwijzende rechter:

Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Franstalige arbeidsrechtbank Brussel, België)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

4 januari 2022

Verzoekende partij:

HK

Verwerende partij:

Federale Pensioendienst (FPD)

1. Voorwerp en feiten van het geding:

- 1 HK ontvangt een rustpensioen voor de werkzaamheden die hij in België en Spanje in loondienst heeft verricht.
- 2 Zijn echtgenote, die werkzaamheden in België, Spanje en Finland heeft verricht, is op 29 november 2016 overleden.
- 3 HK heeft bijgevolg recht op overlevingspensioenen. Het bevoegde Spaanse orgaan heeft zijn rechten op een overlevingspensioen vastgesteld zonder daarbij een maximum voor samenloop met andere pensioenen toe te passen. De bevoegde Belgische en Finse organen hanteren daarentegen wel een dergelijk maximum.
- 4 Bij besluit van 18 september 2019 heeft de Federale Pensioendienst (België) het Belgische overlevingspensioen van HK vastgesteld.

- 5 HK maakt bezwaar tegen de berekening daarvan en inzonderheid tegen de toepassing die daarbij is gegeven aan de anticumulatiebepalingen van het Unierecht.

2. Toepasselijke bepalingen:

A. Unierecht

Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

- 6 Artikel 53 met als opschrift „Anticumulatiebepalingen” luidt als volgt:

„1. Samenloop van invaliditeits-, ouderdoms- en nabestaandenuitkeringen die worden berekend of toegekend op basis van tijdvakken van verzekering en/of wonen welke door eenzelfde persoon zijn vervuld, wordt beschouwd als samenloop van uitkeringen van dezelfde aard.

2. Samenloop van uitkeringen die in de zin van lid 1 niet als uitkeringen van dezelfde aard kunnen worden aangemerkt, wordt beschouwd als samenloop van uitkeringen van verschillende aard.”

- 7 Artikel 55 met als opschrift „Samenloop van een of meer uitkeringen van verschillende aard” luidt als volgt:

„1. Indien het voor het ontvangen van uitkeringen van verschillende aard of andere inkomsten vereist is dat de in de wetgeving van de betrokken lidstaten vastgelegde anticumulatiebepalingen worden toegepast op:

a) twee of meer onafhankelijke uitkeringen, delen de bevoegde organen de bedragen van de uitkering of uitkeringen of andere inkomsten, voor zover in aanmerking genomen, door het aantal uitkeringen dat aan die anticumulatiebepalingen is onderworpen. (...)”

3. Standpunt van partijen:

- 8 Tussen partijen staat vast dat de in casu bedoelde uitkeringen van verschillende aard zijn en dat twee overlevingspensioenen, te weten het Belgische en het Finse overlevingspensioen, aan een nationaalrechtelijke cumulatierregel zijn onderworpen.
- 9 Partijen menen ook dat de Belgische cumulatierregel wordt afgezwakt door artikel 55, lid 1, onder a), van verordening nr. 883/2004. Zij zijn het echter niet eens over de wijze van toepassing van deze bepaling.

A. De Federale Pensioendienst

10 Volgens de federale pensioendienst heeft de uitdrukking „voor zover in aanmerking genomen” in artikel 55, lid 1, onder a), van verordening nr. 883/2004 slechts betrekking op het gedeelte van de uitkeringen dat in aanmerking wordt genomen om de samenloop van uitkeringen van verschillende aard te beperken, dat wil zeggen op het bedrag dat het cumulatieplafond overstijgt. Volgens deze dienst moet het bedrag van de voor de vermindering van het overlevingspensioen in aanmerking genomen uitkeringen (in casu het bedrag van 11 418,87 EUR waarmee de rustpensioenen het cumulatieplafond overstijgen) worden gedeeld door het aantal overlevingspensioenen dat aan de anticumulatiebepalingen voor uitkeringen van verschillende aard is onderworpen (in casu het Belgische en Finse overlevingspensioen, aangezien het Spaanse overlevingspensioen niet is verminderd). Dit bedrag wordt dus gedeeld door 2 (het Belgische en Finse overlevingspensioen waarvoor een plafond geldt) en het resultaat wordt vervolgens afgetrokken van het overlevingspensioen.

11 Dat wordt in wezen als volgt berekend:

Overlevingspensioen: 7 638, 46 EUR

Cumulatieplafond: 16 458, 42 EUR (110 % van het volledige overlevingspensioen)

In aanmerking te nemen rustpensioenen: 20 238,83 EUR

Berekening van de overschrijding van het cumulatieplafond:

7 638,46 EUR (bedrag van het overlevingspensioen) + 20 238,83 EUR (totaal van de rustpensioenen) – 16 458,42 EUR (cumulatieplafond) = 11 418,87 EUR.

Berekening van het verminderde overlevingspensioen:

7 638,46 EUR – 11 418,87 EUR

2

(Bedrag van de overschrijding gedeeld door het aantal overlevingspensioenen waarvoor cumulatierregels gelden, in casu het Belgische en Finse overlevingspensioen) = 1 929,03 EUR.

12 De FPD wijst er voorts op dat de Finse autoriteiten op exact dezelfde manier zijn tewerk gegaan voor de berekening van het Finse overlevingspensioen dat op 10 november 2017 aan HK ter kennis is gebracht.

B. HK

- 13 Volgens HK worden in artikel 55, lid 1, onder a), van verordening nr. 883/2004 de inkomsten bedoeld van een pensioengerechtigde waarop de nationale anticumulatiebepalingen worden toegepast en zijn het de bedragen van de overige pensioenen die door 2 moeten worden gedeeld.
- 14 Op dit punt verschilt zijn berekening dus van die van de Federale Pensioendienst:

Berekening van de overschrijding van het cumulatieplafond:

7 638,46 EUR (bedrag van het overlevingspensioen) + 20 238,83 EUR

2

(totaal van de rustpensioenen, gedeeld door het aantal overlevingspensioenen waarop cumulatieregels worden toegepast, in casu het Belgische en het Finse overlevingspensioen) – 16 458,42 EUR (cumulatieplafond)

= 1 299,45 EUR

Berekening van het verminderde overlevingspensioen:

7 638,46 EUR – 1 299,45 EUR = 6 399,01 EUR

4. Beoordeling door de tribunal du travail:

- 15 De situatie van HK heeft een dubbele grensoverschrijdende component, aangezien HK op persoonlijke titel recht heeft op een Belgisch en een Fins rustpensioen voor werknemers in loondienst, terwijl hij na het overlijden van zijn echtgenote ook recht heeft op een Belgisch, een Spaans en een Fins overlevingspensioen voor werknemers in loondienst, aangezien zijn echtgenote in verschillende lidstaten (België, Spanje, Finland) heeft gewerkt en bijdragen heeft betaald.
- 16 De Belgische wetgeving staat samenloop van een overlevingspensioen met een rustpensioen toe tot een bovengrens van 110 % van het bedrag van het overlevingspensioen dat aan de overlevende echtgenoot zou zijn toegekend in geval van een volledige loopbaan.
- 17 Ter uitvoering van artikel 48 VWEU coördineert verordening nr. 883/2004 de socialezekerheidsstelsels van de lidstaten en regelt zij met name de anticumulatiebepalingen die de lidstaten in hun wetgeving hebben opgenomen. Zij is in de plaats gekomen van verordening nr. 1408/71. Het Hof van Justitie heeft er herhaaldelijk aan herinnerd dat „[...] de bepalingen van verordening nr. 1408/71 [en] die van verordening nr. 883/2004 [g]leen algemeen socialezekerheidsstelsel regelen[,] maar uitsluitend de coördinatie beogen tussen de verschillende nationale

stelsels, die blijven voortbestaan” (arresten van 21 februari 2013, ██████████ C-282/11, EU:C:2013:86; 7 december 2017, ██████████ C-189/16, EU:C:2017:946; en 21 oktober 2021, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie, C-866/19, EU:C:2021:865, punt 25).

- 18 De samenloop van een overlevingspensioen voor werknemers in loondienst met de diverse (Belgische en buitenlandse) rustpensioenen moet worden beschouwd als een samenloop van uitkeringen van verschillende aard. Uitkeringen die zijn berekend op basis van de beroepsloopbaan van twee verschillende personen kunnen immers niet worden beschouwd als uitkeringen van dezelfde aard. In casu werd het overlevingspensioen van HK berekend op basis van de beroepsloopbaan van zijn overleden echtgenote, terwijl zijn Belgische en Spaanse rustpensioenen op persoonlijk titel aan hem werden toegekend, op basis van zijn eigen beroepswerkzaamheden. Hier is dus geenszins sprake van uitkeringen van dezelfde aard.
- 19 Uitgaande van de voorgelegde berekeningen heeft HK uitsluitend op grond van de toepassing van artikel 55, lid 1, onder a), van verordening nr. 883/2004 recht op een overlevingspensioen. Een andere werknemer die recht heeft op een Belgisch rustpensioen voor werknemers in loondienst ten belope van hetzelfde bedrag als het door HK ontvangen pensioen, te weten 20 238,83 EUR, zou in België geen overlevingspensioen hebben ontvangen.
- 20 HK bevindt zich derhalve in een gunstiger positie ten gevolge van de toepassing van de Europese regelgeving.
- 21 De regel van artikel 55, lid 1, onder a), van verordening nr. 883/2004 kwam als zodanig niet voor in de voorgangster daarvan, verordening nr. 1408/71. Artikel 46 quater, lid 1, van laatstgenoemde verordening luidde als volgt:

„Indien de toekenning van uitkeringen van verschillende aard of van andere inkomsten tevens leidt tot vermindering, schorsing of intrekking van twee of meer uitkeringen als bedoeld in artikel 46, lid 1, onder a), i), worden de bedragen die bij een strikte toepassing van de bij de wetgeving van de betrokken lidstaten vastgestelde bepalingen inzake vermindering, schorsing of intrekking niet zouden worden uitgekeerd, gedeeld door het aantal uitkeringen dat aan vermindering, schorsing of intrekking onderworpen is.”

- 22 Artikel 55, lid 1, onder a), van verordening nr. 883/2004 lijkt dus de regel van artikel 46 quater, lid 1, van verordening nr. 1408/71 te hebben gewijzigd. Volgens sommigen betekent dit dat het niet langer het bedrag van de niet-uitgekeerde uitkering is dat moet worden gedeeld, maar [het bedrag van] de uitkeringen of inkomsten die in aanmerking worden genomen bij de toepassing van de non-cumulatieregel.

Anderen menen daarentegen dat wanneer verschillende autonome uitkeringen bij toepassing van dergelijke regels gelijktijdig moeten worden verminderd, het bedrag waarop de vermindering, schorsing of intrekking betrekking heeft, moet

worden gedeeld door het aantal uitkeringen dat aan vermindering schorsing of intrekking onderworpen is.

- 23 De tribunal du travail stelt vast dat er in casu een probleem is met de uitlegging van de regel van artikel 55, lid 1, onder a), van verordening nr. 883/2004 en acht het noodzakelijk om aan het Hof de twee onderstaande prejudiciële vragen voor te leggen.

5. Prejudiciële vragen:

- 24 De tribunal du travail stelt de volgende prejudiciële vragen:
- Moet de regel van artikel 55, lid 1, onder a), van verordening (EG) nr. 883/2004, op grond waarvan de bevoegde organen de bedragen van de uitkering of uitkeringen of andere inkomsten, voor zover in aanmerking genomen, delen door het aantal uitkeringen dat aan [anticumulatie]bepalingen is onderworpen, aldus worden uitgelegd dat de inkomsten die als zodanig in aanmerking worden genomen bij de toepassing van de non-cumulatieregel moeten worden gedeeld door het aantal overlevingspensioenen dat door anticumulatiebepalingen wordt getroffen?
 - Of moet de regel van artikel 55, lid 1, onder a), van verordening (EG) nr. 883/2004, op grond waarvan de bevoegde organen de bedragen van de uitkering of uitkeringen of andere inkomsten, voor zover in aanmerking genomen, delen door het aantal uitkeringen dat aan [anticumulatie]bepalingen is onderworpen, daarentegen aldus worden uitgelegd dat niet de inkomsten die als zodanig in aanmerking worden genomen bij de toepassing van de non-cumulatieregel, maar enkel het gedeelte van de inkomsten dat een cumulatieplafond, zoals dat van de betrokken nationale regeling, overstijgt, moet worden gedeeld door het aantal overlevingspensioenen dat door anticumulatiebepalingen wordt getroffen?